

Advies van 28 december 2012

De Klachtencommissie voor seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland (rechtsoptolger van de Beoordelings- en Adviescommissie van de kerkelijke rechtspersoon Hulp en Recht), verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. M.Y.M. Renken, advocaat te Leiden,

tegen:

1.
wijlen [naam],
geboren op [datum], overleden op [datum],
hierna ook te noemen: aangeklaagde sub 1,
tijdens zijn leven lid van de Congregatie van de Fraters van Utrecht,
2.
wijlen [naam],
geboren op [datum], overleden op [datum],
hierna ook te noemen: aangeklaagde sub 2,
tijdens zijn leven lid van de Congregatie van de Fraters van Utrecht,

1. De procedure

1.1. Het klaagschrift met een bijlage tegen aangeklaagde sub 1 is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 30 juli 2012 en dat tegen aangeklaagde sub 2 op 20 juli 2012. Op 20 augustus 2012 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van Frater [naam], Provinciaal Overste van de Congregatie.

1.2. Op 29 november 2012 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden. Voorafgaand aan de zitting is ontvangen de brief met bijlagen van mr. Renken van 9 november 2012.

Klager is verschenen met zijn dochter. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Renken voornoemd.

Namens de Congregatie is verschenen Frater [naam] voornoemd.

2. De klacht

2.1. Klager is opgegroeid als jongste kind in een gezin met zes kinderen. Het gezin had grote problemen. De Raad voor de Kinderbescherming raakte bij het gezin betrokken. Klager

werd in de [naam] in [plaats] (hierna: ‘het internaat’) ondergebracht. Van [maand, jaar] tot [maand, jaar], van zijn elfde tot zijn zeventiende jaar, verbleef klager daar.

Aangeklaagde sub 2 werkte op het internaat. Hij leidde de groep [naam] waarin klager in de periode [jaar - jaar] verbleef. Aangeklaagde sub 2 gedroeg zich geregeld agressief tegen de kinderen. Hij was daarin onvoorspelbaar. Hij kon plotseling in woede uitbarsten en sloeg dan iemand vol in het gezicht.

Aangeklaagde sub 2 heeft klager seksueel misbruikt. Hij kwam bij het bed van klager en betastte met zijn hand in de pyjamabroek van klager diens geslachtsdeel. Aangeklaagde streelde het geslachtsdeel van klager en probeerde klager te bevredigen. Dit is zeker twee tot drie keer gebeurd.

Klager heeft daarover gesproken met zijn biechtvader. Die gaf hem het advies op zijn buik te liggen in bed. Aangeklaagde sub 2 draaide klager echter om, zodat het misbruik niet werd voorkomen.

Eind [jaar]/begin [jaar] verliet aangeklaagde sub 2 ineens het internaat. Hij ging naar de missie in [land]. Na het vertrek van aangeklaagde sub 2 werd klager bij de rector geroepen. Die waarschuwde hem geen leugenachtige verhalen te vertellen.

Aangeklaagde sub 1 werkte ook op het internaat. Hij viel geregeld in als groepsleider en als surveillant op de slaapzaal en ziekenzaal. Klager lag in de periode 1954/1955 een aantal keren op de ziekenzaal. Aangeklaagde sub 1 heeft klager daar misbruikt. Aangeklaagde sub 1 kwam bij het bed van klager en betastte met zijn hand in de pyjamabroek van klager diens geslachtsdeel. Aangeklaagde probeerde klager te bevredigen. Dit is zeker twee tot drie keer gebeurd.

2.2. Klager heeft zich door de combinatie van het misbruik en de fysieke en psychische mishandelingen op het internaat als opgroeiende jongen niet goed kunnen ontwikkelen. Daardoor zijn in zijn latere leven problemen ontstaan. Er is volgens klager sprake van een ernstige hechtingsproblematiek. Klager heeft altijd moeite gehad relaties en vriendschappen aan te gaan en te onderhouden. De seksuele ontwikkeling van klager is niet op normale wijze verlopen. Hij heeft uiteindelijk wel een goed huwelijks- en gezinsleven, maar dat is niet vanzelf gegaan.

Klager heeft een tijdlang problemen gehad om gezag van autoriteiten te aanvaarden, met alle problemen van dien.

Klager heeft jarenlang ernstige slaapproblemen gehad. Hij heeft weinig zelfvertrouwen en een vertekend zelfbeeld. Dat heeft veel invloed op zijn leven en de door hem gemaakte keuzes gehad. Klager wilde naar de kunstacademie, maar heeft in de bouw gewerkt en als ondernemer. Hij meent dat zijn leven heel anders had kunnen en moeten verlopen.

2.3. Klager wil erkenning van het leed dat hem als kind is aangedaan. Hij hoopt dat zijn openbaarmaking eraan bijdraagt dat dergelijke misstanden in de toekomst minder vaak zullen voorkomen. Ook wil klager een financiële genoegdoening.

3. De reactie

3.1. Aangeklaagden zijn overleden en kunnen geen weerwoord geven. De provinciaal Overste heeft in zijn reactie gesteld dat uitgebreid onderzoek is verricht naar de levensloop van beide aangeklaagden. De Provinciaal Overste is bekend met andere klachten tegen aangeklaagde sub 1 die overeenkomen met die van klager. Er is ook publiciteit geweest, onder

meer in NRC Handelsblad, over het beweerde misbruik door aangeklaagde sub 1. Over misbruik door aangeklaagde sub 2 heeft de Provinciaal Overste geen enkele aanwijzing gevonden.

3.2. De Provinciaal Overste biedt namens de Congregatie zijn oprechte excuses aan voor het misbruik en het feit dat misstanden binnen de Kerk lang zijn verzwegen.

4. De beoordeling

4.1. Van toepassing is de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk. Volgens artikel 1.3. van de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen : fysiek geweld of de dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 1.3. van de Procedure.

Ten aanzien van aangeklaagde sub 1

4.3. Er zijn meer dan vijftig jaar verstreken sinds de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde sub 1 zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden.

Het gaat dan om het betasten door aangeklaagde van het geslachtsdeel van klager en een poging om hem af te trekken terwijl klager in bed lag. Dit is zeker twee tot drie keer gebeurd.

4.4. De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld. Daarnaast zijn er verklaringen van de heer [naam] en de heer [naam] die als steunbewijs kunnen dienen. Ter zitting is door de Congregatie erkend dat het door klager gestelde misbruik door aangeklaagde sub 1 is gepleegd. Gelet op al die feiten en omstandigheden dient de klacht naar het oordeel van de Klachtencommissie gegrond te worden verklaard.

4.5. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidssituatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas tien of elf jaar oud. Aangeklaagde was voor hem een vertrouwenspersoon. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen.

Ten aanzien van aangeklaagde sub 2

4.6. Ten aanzien van aangeklaagde sub 2 zijn geen verklaringen voorhanden die als steunbewijs kunnen dienen. Klager heeft als steunbewijs ingebracht een op 5 februari 2012 in het NRC Handelsblad gepubliceerd interview met aangeklaagde sub 1. Klager wijst op de uitspraak van aangeklaagde sub 1 daarin over aangeklaagde sub 2. Aangeklaagde sub 1 zegt: “[naam] was voor mij het voorbeeld. Ik wil hem zeker niet de schuld geven, maar je vraagt je later af: hoe ben ik daartoe gekomen? Zeker omdat we de gelofte van kuisheid hadden

afgelegd”. Klager stelt dat deze uitspraak niet anders kan worden uitgelegd dan dat aangeklaagde sub 1 stelt het misbruik te hebben ‘geleerd’ van aangeklaagde sub 2.

4.7. De Klachtencommissie is van oordeel dat de klacht niet op basis van dit krantenbericht gegrond kan worden geacht. Het geeft geen eigen uitspraak van aangeklaagde sub 2 weer en de Klachtencommissie is ook niet van oordeel dat de uitspraak van aangeklaagde sub 1 ondubbelzinnig wijst op misbruik door aangeklaagde sub 2.

4.8. Derhalve resteert de verklaring van klager. Bij de beoordeling van een klacht is voor de Klachtencommissie uitgangspunt dat zij niet uitsluitend kan afgaan op de verklaring van één klager. Het is een elementair rechtsbeginsel dat iemand niet wordt veroordeeld op grond van één enkele verklaring. Dit elementaire rechtsbeginsel moet ook in deze procedure in acht worden genomen.

4.9. De verklaring van klager is op de Klachtencommissie oprecht overgekomen, ook waar hij stelt dat hij andere slachtoffers van aangeklaagde sub 2 heeft gesproken. Die hebben zich echter niet bij het Meldpunt bekend gemaakt, zodat de Klachtencommissie niet (inhoudelijk) van die mogelijke andere klachten kennis heeft kunnen nemen. In de thans voorliggende zaak zijn derhalve geen feiten of omstandigheden aan het licht gekomen die de verklaring van klager ten aanzien van aangeklaagde sub 2 ondersteunen.

4.10. Gelet op bovenstaande overwegingen heeft de Klachtencommissie moeten vaststellen dat voor de feiten die klager heeft gesteld over aangeklaagde sub 2 onvoldoende bewijs is gevonden, zodat de klacht niet gegrond kan worden verklaard.

Slotsom

4.11. De Klachtencommissie zal adviseren de klacht tegen aangeklaagde sub 1 gegrond te verklaren en die tegen aangeklaagde sub 2 niet gegrond.

4.12. Over het verzoek van klager om een financiële vergoeding kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de Provinciaal Overste van de Congregatie kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Provinciaal Overste van de Congregatie van de Fraters van Utrecht de klacht tegen aangeklaagde sub 1 gegrond te verklaren en tegen aangeklaagde sub 2 niet gegrond.

Dit advies is vastgesteld op 28 december 2012 door mr. C.C. de Rijke-Maas, voorzitter, mr. P.R.M. van der Ven pr. en drs. L. Erftemeyer, leden, bijgestaan door mr. M.J.C. van Leeuwen, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de Provinciaal Overste van de Congregatie van de Fraters van Utrecht en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de Provinciaal Overste binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de Provinciaal Overste daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de Provinciaal Overste.